

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. aug. 31-én.

(ly.) Az új parlamenti időszakok rendszerint rejtegetnek magukban oly érdekes dolgokat, melyeket előre biztosan meghatározni, avagy azokra egészen hű következtetést vonni nem lehet. Egy ország tehát nem ok nélkül érzi magát indítatva a legjobb reményekre jogosító várakozással eltelve lerni törvényhozó testületeinek új ülészaka kezdetén. A múlt idők eseményei, s az azokból kivonható tanulságok, a jelen bajai, s követelményei és a jövőre alapítható reménységek foglalkoztatják ilyenkor minden jóra való hazafi lényét. A történetíró élénk figyelemmel kísér minden mozzanatot, hogy az elfogulatlan tárgyilagos bírálat-hoz összeállítsa, s megörökítse a döntő körülmények sorozatát. Egy ország törvényhozó testülete, s államhatalma tetteiben írja meg saját történetét, s abban tüntetheti fel azon irányelveket is, melyeknek követésétől, avagy tovább fejleszthetőségétől függ jövőjének sorsa hosszú időre.

Ezek azon eszmék és gondolatok, melyek ez idő szerint hazánk törvényhozó testületeinek új ülészaka kezdetén bő és érdekes anyagot nyújtanak a gondolkozásra, s a kombinációkra. Nem csekély jelentőségű az érdeklődés és remény, melylyel Magyarország lakói az 1875—1878. évi parlamenti ülészak megnyílását és folyamatát várják. Állami és társadalmi életünk oly kérdéseinek megoldása, s tisztázása jutott annak osztályrészébe, melyekben hazánk és nemzetünk jövőjére nézve nem csekély fontosságú vívmányok foglaltathatnak. A már ösmert és köztudomásra jutott reformtervek szabatos és helyes keresztülvitele nagy mértékben igénybe fogja venni a jövő három év alatt parlamentünknek minden idejét, s egész tevékenységét.

Mint előre is feltételezhető, kormányunk nem kimél sem időt, sem fáradságot az azok iránti javaslatok megkésztésében, s betérjesztésében; s így csak is parlamentünktől fog függni, azok letárgyalásával minél előbb alkalmat nyújtani az országnak, hogy viszonyai rendezésével és szabályozásával társadalmi téren is megtehesse mindazt, a mi a társas együttlét követelményeinek megfelelőleg még mindig tevékenységet, s fejlesztést vár. A parlament és kormány magatartása s eljárása szolgál azonban például és irányadóul egy ország közéletének minden iránylataira nézve. Innen van a nagy felelősség, melyet a parlament és kormány iránti bizalomteljes várakozás önként feltételez és követel.

E tekintetben jelen viszonyaink között megnyugvással nézhetünk a jövővel szemben, mert a kormányunk támogatására vállalkozó parlamenti többség egész hosszú sorozatát mutatja fel a közélet terén magukat kitüntetett érdemes hazafiaknak, kik bizonyára élénk tudatával bírnak azon

felelősségnek, melytől a személyük iránt tanusított bizalom és megtiszteltetés elválaszthatatlan. S valamint övék lesz az érdem, ha feladatukat jól felfogva egész odaadással működnek közre a nagyjelentőségű feladatok helyes megoldásában, épen úgy őket fogja a közvélemény kárhoztatni a mulasztásokért és hibákért, melyeknek okozói, s tényezői lesznek.

Hazánk lakóinak józan közvéleménye bizonyára örömmel és lelkesedéssel fogja fogadni mindazon törvényhozási aktiókat, melyek biztos zálogként szolgálhatnak a szükségesség és célszerűség követelte haladásnak, s az áldozatkész támogatást a polgári kötelességek hű és pontos teljesítését szem előtt fogja tartani, sőt azt szigorúan ellenőrizni is fogja.

Jelen körülményeink között tehát, habár nagy feladatok megoldása vár a parlamentre és kormányra, de egy erős közvélemény támogatása mellett mindkettőnek munkája könnyű és kellemes.

Parlamenti pártáryalataink egymással szemben már a helyzet körülményei és követelményei miatt sem állhatnak azon ellenszenves viszonyban, mely az elintézésre váró teendők elvégzését, vagy azok jó sikerének elérhetését akadályozhatná, vagy veszélyeztethetné.

A parlament régi tagjai bizonyára méltó társakat találnak az ujakban. A haza sorsának bölcs intézése egyiránt meleg-keblű bajnokokat fog találni egyikben, mint a másokban, s képviselőink és a felsőház tagjai nemcsak a hazafi buzgósággal párosult tevékenységben fognak egymással versenyezni, hanem bizonyára oly irányt fognak követni eljárásaikban, hogy az ország lakóinak s még a jövő nemzedékek előismerését és halálját a legnagyobb mértékben, s méltán kiérdemelhessék és biztosíthassák maguknak.

Ilyen auspiciumokkal üdvözljük mi parlamentünk új ülészakának megnyitását, s ezen feltevések szem előtt tartása mellett reményeljük és várjuk áldásos működését.

Előpatak, 1875. aug. 28.

Előpatak hasonlít most egy nagy világvároshoz, melyben csak úgy zsong a sok ismerős és ismeretlen. A magyar tudósok és természetvizsgálók XVIII. gyűlése megnépesíté ismét e fürdőt, mely a nyári idény lejártával már csaknem egészen néptelenné vált. Több mint 3000 ember sétál Erdély ez egyik első fürdője sétányának hárs sorai közt.

A beiratások napja tegnap kezdődött, magam is tegnap érkeztem ugyan, azonban a M.-Vásárhelytől idáig tartó út fáradságait előbb kipihelve, csak ma juthattam időhöz e rövid levél megírására.

Azonban hol is kezdjem csak? hisz a gyűlés napja még csak 30-kán lesz, a vendégek egy része meg sem érkezett, s így tulajdonképi célom a gyűlés leírása, az eredmény közlése most még teljes lehetetlen.

Pedig irnom kell; e lap csak kétszer jelenik meg egy héten, a megnyitás napjára hagyom a közlést,

olvasóink csak jövő szombaton s így olyankor vehetnének arról tudomást, midőn a gyűlés már eloszlott s a távolabbi napi lapok is hoztak a felől tudósítást.

Ezzel az őszinteséggel úgy hiszem tartoztam, s e körülmény mentse ki, ha addig is az itteni előkészületek s talán egy kis monografiával kezdem e közlést.

Előpatak kis bércezes hazánk délkeleti részében fekszik, nevét valószínűleg az őt hosszában átszelő kis paktól nyerte, mely most bepadolva kellemes sétányul szolgál; leszámítva a fürdő közelében levő diszes épületeket, inkább egy kis igénytelen község, alig 600, jobbára oláh lakossal; vidéke sem mondható valami érdekesnek, reám legalább korántsem tette azon meglepő hatást, mint Tusnád, avagy épen a vadregényes Borszék.

De azért Előpatak mégis első fürdők; gyógyforrásai teszik csaknem világhírűvé, melyek újabban a Karlsbadnál is előnyösebbeknek bizonyultak be.

Maros-Vásárhelyről Földvárig a m. keleti vasúton utazva, innen jó karban tartott országút vezet czélunkhoz, s másfél óra alatt már az előpataki földött sétány előtt találtuk magunkat.

A fürdőt környező hegyek nyár-, bükk- és tölgyfával vannak benöve; fenyő itt még nem terem, útnak a patakmentén mindenütt egerfával szegélyezett.

Említém is már, megérkezésünk után a 40 öl hosszú, csinos földött sétánynál kötöttünk ki, vagy jobban: itt vettünk búcsút becsületes száz szekeresünktől, ki tőle és lovaitól kitelhető sebességgel szállított be a csinos diszkapun át rendeltetésünk helyére.

E helyen az előkészítő és elszállásoló bizottmány-nál jelentkezve, elhelyezésünk felől azonnal gondoskodva lett, s alig fél óra múlva kényelmesen pihenhattuk ki turistai fáradalmainkat.

Pihenésre azonban nem sok idő volt; ki tudna pihenni ott, hol annyi élvezet, annyi alkalom kínál szorakozást

Először is a sétátér felső végén levő gyógyforrást izleltük, s azután a Károly-fürdőt látogattuk meg, mely hideg tükör-fürdő s egy a közeli erdőből oda vezetett csermelyből nyeri bő vizét.

Este a földött sétányból improvizált színházat látogattuk meg, hol Csóka társulata igyekezett az estét kellemessé tenni; a „Falu rosszát“ adták, s bár e nagyszabású népszínmű nem állott a társulat erejével arányban, az elég előnyösen mutatta be tehetségét; s különösen ki kell emelnünk Reményi Nina kisasszonyt, ki a mellett, hogy csinos színpadi alak, elég mévelt és terjedelmes hanggal rendelkezik; a közönség többször tapsal tüntette ki vidéki színésznőinek egyik legtehetségesebbikét.

Ezután kezdetét vette Bunkó ismert népzene-szhangversenye, míg máshelyt a Pongrácz és Guczi zenekarai mulattatták a szép közönséget.

A mi a gyűlést illeti, az a sétány alsó végén e czélra emelt tricolor zászlókkal földiszított csinos épületben fog megtartatni.

Szóval: itt most nagy világ van, s dicsérettel kell megemlitenünk a birtokosokat, kik nem sajnálva áldozatot, minden kitelhetőt elkövetnek itt mulatásunk idejét kényelmessé tenni.

Ma délután ismét 150 szekér szállított érkezőket; a most érkezettek nevei azonban ismeretlenek lévén előttem, az eddig ide gyűlt vendégek névsorából közlöm az alábbiakat:

Z. Knöpfler Vilmos M.-Vásárhelyről, b. Apór Károly szintén onnan, Sztupa György Budapestről, Székely Gergely és György Kilyéből, dr. Ercsei Imre Nagyváradról, dr. Szabó Vazul N.-Szebenből, Z. Bodolla János M.-Vásárhelyről, Kinizsi Pál Szász-Csávásról, Nagy

István N.-Váradról, dr. Nagy Gusztáv S.-Szentgyörgyről, dr. Kruesz Chrizostom Pannonhalmáról, dr. Ziskai Antal Gy.-Szt.-Mártonból, gróf Nemes János Hidvégről, Reich Albert O.-Sánczról, Kis Károly N.-Szebenből, Sántha Dezső Tasnádról, Dank Alajos Aradról, Varjasi József ugyanonnan, Govrik Ödön és Arthur Szathmárról, Grosz Sámuel Nyiregyházáról, dr. Arányi János Aradról, dr. Pollák Gyula ugyanonnan, Hoffmann József Erzsébetvárosról, Kósa Sándor Bodolláról, Béli Tivadar ugyanonnan, dr. Dux Adolf Budapestről, dr. Rhénes Imre Uj-Fehértőrtől, Posgai György ugyanonnan, Kuti Albert M.-Vásárhelyről, Gyárfás Albert Léczfalváról, Kővári Tivadar Pécsről, dr. Nicita János Zilahról, dr. Gajzágó László Szamosujvárról, dr. Stern János Kolozsvárról, Kovács Eduárd Szathmárról, Wahrman Jakab Aradról, dr. Harmath Béla Tordáról, Soltész Farkas Tetéből, Poor Ede ugyanonnan, Major József B.-Gyuláról, Walfisch Lajos Aradról, Hámosi Lajos Élesdről, Bartha György Nagy-Váradról, dr. Járnai Gyula Budapestről, Rosnyai Mátyás Aradról, Bück Geiza Pestről, dr. Fekete Lajos Kisujszállásról, Kamlák János Berzenczéről, Pápai Pál Debreczenből, Fekete József K.-Ujszállásról, Gábor József Biharból, Kunle József S.-Szt.-Györgyről, báró Orbán Balázs Lengyelfalváról, Kerekes Sámuel M.-Vásárhelyről, Tarczy Sándor N.-Váradról, Sárrethi Lajos Berettyó-Ujfaluból, Zsigárdi Aladár Galantháról, Richter Sándor N.-Szombatból, Barnay Ignác Budapestről, Csapó Ferencz Nagy-Váradról és Wilni János Békés-Csabáról.

A többi jelenlévők neveit jövő levelemben

Ugyhiszem, e gyűlés népesebb lesz valamennyi eddigieknél, a legkedvezőbb reményeket kötjük ahhoz, kis bérczes hazánkat illetőleg, s hisszük, hogy a székelőföld annyi heverő, csaknem holtnak nevezhető kincse föl lesz tárva általa a nagy világ előtt.

Közelebbi levelemben magáról a gyűlésről tüzetesebben és többet.

Szépművészetek hazánkban.

II. Szobrászat.

(Folytatása és vége.)

Az olympiai torna-játékok szolgáltaták az alkalmat az emberi testet nemesebb kifejlődésében tanulmányozni, s a győzők megtisztelő szobrának a meztelen alkotást vették mintául. Aegina, Argos, Sicyon, Athen és más városokban tekintélyes iskolák állítottak föl; Kallon, Onatas, Ageladas, mint nagy mesterek említettek, s már a hatodik és következő századokban Kr. e. a képfaragás oly tökélyre emelkedett, hogy minden merevségi kötelék teljesen kizárattatott.

A legrégebbek ezek közül a sicíliai, selinunti és az ágina Minerva templomából faragványok, melyek a trójai harc jeleneteit ábrázolják.

A Perikles kora a szobrászat fénykora, mert ekkor kezdett az isteni fönséges komolyság és méltóság a benső elevenséggel összhangzatba hozatni.

Ezen iskolára az átmenetet Kalamis teremtette meg, kinek művein az előbbi iskolák darabossága teljesen elenyészett.

Ez időtájt minden mesterek fölött áll Phidiás Chármides fia Athenéből (500—432-ig Kr. e.), ki Myronnal és Polyklettal együtt Ageladás-nál vett oktatást.

Tevékenységének kezdete a salamisi ütközet idejére esik (480. Kr. e.).

Phidiás a hasonlíthatatlan persa háboruk nagy korában élve műveiben, melyeket alkotott és vezetett, maradandó kinyomatot hagyott hátra.

Nem lehet nagyobb szerűt képzelni, mint Phidiást, közepette a művészek legicínak, midőn Cimon s később Perikles alatt Athenének pompadús építményeit a dicső teljes eseményeknek megörökítésével díszítette.

Művei közül legnevezetesebbek: Pallas Parthenos a Parthenonba, Pallas Promachos az atheni váron, mely oly nagy volt, hogy a tollas-sisak és a lándzsa a távoli láthatárból kivehető volt.

A Pallas Parthenos szobrán a ruházat tiszta aranyból volt és 44 arany talentumba, azaz: egy millió o. é. forintnál többbe került, mi tanubizonyságot tesz az akkori idők bőkezűségéről, mi a művészet mesterműveire szenteltetett.

Maga Panthenon díszítményei is Phidiás művének tulajdonítottak.

Ezen templom a görög építészet legtekélyesebb mintájának volt tekinthető. Hossza 227, széle 101 láb.

A két csarnok 48 doriai oszlopon nyugodott. Az egészet kolossalis márványcsoportok ékítették.

Keresztény templommá átalakítva nevezett királyaink idejében még igen jól fenntartott és szüntelen látogatott, egy velencei bomba 1687-ben szétrombolta, azonban még most is igéző szépek romjai.

Phidiás művei legtekélyesebbikének tartott az olympiai Zeus a trónon, 110, talapzatával együtt 122 láb magas.

A negyedik században Kr. e. a görög szobrászatban már több érzékiséget és szenvedélyt találunk. — A Skophas művein a kecsék iránti hevülés szemléltető, később Praxiteles egészen új iskolát alapított és e két-tel veszi kezdetét a kellemek és bájok utáni küzdelem.

Művei közül legszebb vala a knidiai Vénus, kit Phryne eredeti alakja mintájára véssett, kinek kecséi iránt határtalanul lelkesült.

A későbbi időkben fennjelelt iskolák különböző változatokban megtartattak, míg lassankint áttelepült a görög szobrászat Olaszhonba, előbb az etruskok és ezektől a rómaiak hazájába.

A görög művészet utóvirágja átköltözött Rómába. A római császárság első korszakában — görög jellemben — még számos fényűzési mű jött létre, melyen azonban felismerhető a görög ártatlanság fokenkénti mellőzése. Mindazonáltal épen e vegyületekből igen tekintélyes stílus fejlődött ki Rómában, kivált nyilvános építményeiken, a melyeken az eszményi, tért engedett a valódi történelmi mozzanatoknak. A rómaiak e téren az életet, a jelent oly nyugodt mértékességgel fogták föl, hogy a hátramaradt művek, például: a Titus diadalve és Tráján oszlópa a legjelesebb művek mellé sorozhatók. Az óskori Róma utolsó szobrászati fénykora Hadrián idejére esik és Nagy Constantin idejében már teljesen hanyatlóban volt.

Ekkor kezdett a byzánzi iskola emelkedni, de mely már csak a keresztény alakokkal és nem annyira a szellem nemességével, mint a fény és gazdagság díszével, tehát inkább az érczöntettel és faragvánnyal foglalkozott.

Ezen iskola mellett a 11-ik században a német és a szász művészet kezdett emelkedni és azután a lehangyolott olasz szobrászatnak Nicolo Pisano 1200—1266-ig és utódjai kezdtek lendületet adni.

Ily állásában a szépművészeteknek Európában természetesen következményül kell tekintenünk, hogy Szent Istvántól IV. Béláig hazánk is megtett annyi, a mennyit a többi országok is megtettek, azaz: klastromi és püspöki iskolák alapítottak, még pedig oly bőkezű javadalmazással, hogy sokszor a korona szenvedett szükségét, míg amazok bőségesen láttattak el.

Veszprémben megalapítottak a „studiumi generale” tanintézet, ifjaink a párisi magas iskolába küldettek és nem maradt valamire való terméke a művészeteknek, melyre a magyarok is figyelmesekké ne tétettek volna.

De valahányszor egy bizonyos fénypontra tudánk emelkedni, mindig kellett valamely csapásnak jönni, mely századok gyümölcsait megeméssze, ilyen volt az 1241—43-beli mongol invasio.

Az erdélyi gazdák 1875. szept. hó 29-től okt. hó 3-ig Tordán tartandó IV. vándorgyűlésének napirendje.

Első nap, szerda szeptember 29-én.

Esti öt órakor elértekeztet, azután ismerkedési estély.

Második nap, csütörtök szeptember 30-án.

1. Reggel 9 órakor a vándorgyűlés megnyitása, és pedig

- a) elnöki megnyitó;
- b) a hatóságok és egyesület képviselőinek bemutatása;
- c) bizottságok választása az állat-, termény-, gép-, és házi ipartárlat, valamint a szántó-verseny megbirálására;
- d) az intéző bizottság által kitűzött jóságok és szőlőtelepek meglátogatására kiküldendő bizottságok választása — jelesül:

egy bizottság gróf Mikó Imre ur önműtsága marosújvári jóságának megsemlélésére;

egy bizottság Tisza László ur mező-nagy-esáni jóságának megsemlélésére;

egy bizottság Szentpáli Ignác ur aranyos-polyáni jóságának megsemlélésére;

egy bizottság Bors Albert szindi birtoka megsemlélésére;

egy bizottság bágyoni- és kövendi kisbirtokok megsemlélésére;

egy bizottság a toroczkoí és toroczko-szt.-györgyi kisbirtokok meglátogatására;

egy bizottság a tordai szőlőtelepek meglátogatására; végre

egy bizottság Paget János és gróf Teleki Gusztáv urak gyéresi, egerbegyi és mező-nagy-esáni szőlőtelepeinek megleltetésére.

2. Jelentés a harmadik (dévai) vándorgyűlés határozatainak mikénti foganatosításáról, előadja vándorgyűlési titkár: Gamauf Vilmos.

3. „A gazdasági szakoktatás feladata”, előadja a kolozs-monostori magy. kir. gazdasági tanintézet igazgatója: Lakner József.

4. „Adatok Tordamegye és Aranyosszék gazdasági statistikájához”, előadja a torda-aranyosi gazdasági egyesület titkára: Velics Ödön.

5. Déli 12 órakor a tárlat megnyitása.

6. Délután az állatok megbirálása és 4 órakor az állattárlati jutalmak kiosztása.

Harmadik és negyedik nap, péntek és szombaton october 1. és 2-án.

1. A termény és géptárlat, valamint a háziipar kiállításait bíráló bizottságok működése.

2. A jóságok és szőlőtelepek megvizsgálására kiküldött bizottságok kirándulásai.

Ötödik nap, october 3-án.

1. Reggel 8 órától kezdve szántó-verseny.

2. Reggel 9 órától kezdve tanácskozmányi ülés kezdődik a bíráló bizottságok jelentéseivel.

3. A jóságokat és szőlőtelepeket szemlélő bizottságok jelentései.

4. „A váltó eke fontosságáról az erdélyi részeken”, előadja Bereczki Sándor.

5. „A középmarosi borvidék első kerületének borászati ipara”, előadja a torda-aranyosi gazdasági egyesület igazgató-választmányának tagja: Dr. Wolff Gyula.

6. Indítványok tárgyalása.

7. Ülés bezárta.

8. Déli 1 órakor jutalomosztás, és pedig:

a) szántás-verseny jutalmak;

b) eselédjutalmak;

c) tárlati jutalmak kiosztása.

9. Délután a tárlat javára átengedett tárgyak nyilvános kisorsolása, egy sorsjegy ára 10 kr. o. é.

Szükebb hazánk közlekedési vállalatai a tagsági igazolvány (váltható f. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg Tordán Szentpéteri Antalnál) előmutatóinak a következő menetidjkezdvezményeket voltak szivesek engedélyezni, ugymint:

A magyar keleti vasut minden vonalán egyszer Gyéresig és onnan visszautazhatni: a II. kocsiosztályban III. osztályu egész menetjeggyel, a III. kocsiosztályban II. osztályu fél menetjeggyel.

Ezen kedvezmény szeptember hó 27-től bezárólag october hó 6-áig tart.

Az első erdélyi vasut minden vonalán egyszer Gyéres felé és onnan visszautazhatni a II. kocsiosztályban III. osztályu menetjeggyel, a III. kocsiosztályban II. osztályu félmenetjeggyel, Ezen kedvezmény szept. hó 26-tól bezárólag october 10-ig tart.

A tárlatra vonatkozó bővebb felvilágosításokkal kívánatra a Tordán székelő intéző bizottság szolgál.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választmányának Kolozsvárt 1875. augusztus hó 7-én tartott ülésének megbízásából kiadta:

Gamauf Vilmos,
vándorgyűlési titkár.

Jogi szemle.

Prosper Despine marseilli orvos nézetei a büntetésekről való bánásmódról nézve.

(Dr. Kraft Ebinger után.)

(Folytatás.)

A büntetésekről eszélytelenisége és előre nem látása.

Az erkölcsi érzelmétől megfosztott és szenvedélybe (gyűlölet, boszú, féltékenység, lösvénység) merült, szenvedélyes állapotában igen könnyen jár el eszélytelenül, büntető szándokát elárulja, nyilvánosan fenyegeti áldozatát. Szenvédegyességében nem tudja mily eszélytelenül jár el, s annak elmúltával, nem képes felfogni és nem hiszi hogyan volt képes magát úgy elárulni.

Ily emberek szenvedélye elfojtja a büntetéstől való félelmet teljesen, s mivel azonfölül még erkölcsi érzelmük sincs, semmi sem képes őket a büntetéstől visszatartani.

Az elővigyázat és meggondolás kiváltképen erkölcsi érzelmekkel nem bír embereknek hiányzik, hisz annyira hatalmában vannak a büntetett elkövetésére irányuló vágyuknak, hogy a fölfedezésre, büntetésre nem gondolva,

csak azt követik vakon, ugyannyira, hogy a büntettet a fölfedezés rendesen nyomban követi.

A büntettek erkölcsi javítása.

Ha igaz, hogy 1. az ember nem önmaga adja magának természetét (természeti sajátosságait), vagy is hajlmainak és vonzalmainak indító okát, hanem azokat természeti képességéből meríti; 2. erkölcsileg teljes gondolatai s ösztöne azok követésére, csak az erkölcsi érzélemmel felruházottnak vannak; 3. annak hiányában pedig visszas vágyainak nem ura, ha azok a nekik ellentálló önző érdekeknél és a büntetéstől való félelemnél erősebbek; 4. vannak egyének, kik oly mostohán vannak a természettől alkotva, hogy erkölcsi érzelmök hiányzik, vagy azt szenvedélyes állapotukban elvesztik; 5. erkölcsi szabadság erkölcsi érzélem nélkül nem létezhet; végre 6. hogy a nagy bűntevőnek csakugyan nincsen erkölcsi érzelme: akkor az teljesen nem büntetés, hanem gyógyító, vagy javító erkölcsi elbáns alá kell essék; ha pedig javíthatatlan, oly intézkedések alá, melyek őt ártalmatlanná teszik. Ha a büntettes büntetéstől iszonyodik, akkor benne csak egy szerencsétlent szemlélhetünk. Ily nézetek szoritották ki, a korábban érvényben volt elrettentési elméleteket.

Csak a javítás útja és módja iránt forog még fenn nézetkülönbség. A bűntevők lélektanát nem tanulmányozták, fel nem fogták; s minthogy a büntettet a szabadakarat kifolyásának tekintették, tévúton jártak. — A legfontosabb a

Halálbüntetés. Mert az, mint büntetés, igazságtalan; mint engesztelés és megtorlás, erkölcstelen; mint elrettentési eszköz, haszontalan, sőt még veszélyes is.

Mint büntetés, igazságtalan, mivel a bűntevő egy oly erkölcsös ember állapotában van, ki egyszerű rendőri kihágásban tette magát bűnössé. Nem hat elijesztőleg, mert a büntettes vagy szenvedélyes, vagy erkölcsi érzélem nélküli állapotban cselekszik, a mikor ő csak gonosz szándokainak rögtönös megvalósítására gondol, s midőn a közel kilátásban levő eredmény nagyobb hatást gyakorol reá, mint a távoli halálbüntetés.

Azonfelül a büntettes a büntett elkövetésekor még nagyobb életveszélyben is van, a nélkül, hogy ezen veszély reá elijesztőleg hatna. Gyakran követtettek el épen kivégzés alatt, vagy után gyilkosságok.

Mentől kegyetlenebbek a büntetések, annál gyakoribbak a büntettek. A tapasztalás azt mutatja, hogy a halálbüntetés eltörlésével a gyilkosságok száma apadt. A veszélyesen alkalmas pillanat erkölcsi érzélemmel nem bíró emberekre nézve, vagy követésre ösztönöz, vagy legalább is megszokottá teszi azoknak a vérontást, mint csekély fontosságú dolgot. A nyilvános kivégzések a közönségre erkölcstelenítőleg hatnak, s a nézők között előfordult halál és nehéz köresetek okaiul szolgálnak. — Végre vannak emberek, kik azért gyilkolnak, hogy kivégeztessenek.

(Folytatása következik.)

Hirrovat.

○ **Gyalakután** mult hó 26-án egy közép kora asszony, ismeretlen okból fölakasztotta magát.

○ **A helyi ev. ref. főtanodában** régi szokás szerint, minthogy szept. 5-én vasárnap leend, 6-án fogja az iskolai év kezdetét venni.

○ **Szász-Régenben** mult vasárnapon tartatott meg az oláhok mivelődési egyletének nagy gyűlése, melyről t. levelezőnkől bővebb tudósítást remélünk.

○ **Mint halljuk**, jeles dalárdánk közelebből Di-eső-Szent-Mártonba, vagy Ludasra rendezend egy részben jótékonycélú kirándulást; hisszük, hogy bármelyik érdeemes vidéken szíves fogadtatásra találunk, s nem fogják az oda valók a ritka alkalmat elmulasztani, hogy egyuttal jót tegyenek, élvezzenek és a művészetet pártolják.

○ **A Szent-György-utczának** már, a kövezetvámot kigunyoló, birhedtté vált kövezetét jelenleg bontogatták és igazgatják; a famozus vízvezetékeket azonban — bárha most megigazítva — mégis megtartották; mi, ugy hisszük, hogy a három helyen három átereszt alkalmazásával sokkal maradandóbban s egyuttal kényelmesebben (már t. i. az utazókra nézve kényelmesebben) segíthettek volna, mint a mostani móddal, melylyel egy-két év mulva ott leszünk a hol voltunk.

○ **A rabló historiák** gombaként teremnek s csak nem mindenikre kiderül végre nemcsak az, hogy a valóssággal meg nem egyeznek egészen, hanem, hogy egyáltalán semmi alappal nem is bírnak; és ezt figyelmébe ajánljuk különösen a fővárosi t. lapok közül azoknak, melyek különös passióval írják koronként, hogy Erdélyben ilyen

és amolyan veszélyezett a személy- és vagyonbátorság; nincsen itt semmivel rosszabb állapot, mint a Királyhágón tul, sőt, ugy hisszük, valamivel még kedvezőbb.

○ **A Szent-Miklós-utca lakóit** mult hó 30-ára viradólag éjféli tájban iszonyu zaj, láрма, sivalkodás és fülsértő jaj! kiabálások verték föl esendes nyugalmukból. Egy hölgy ugyanis jónak látta bottal fölkeresni kocsmában mulató férjét, s szépen elhagodülte hátán a hazamenetel siralmas indulóját; persze még aztán pártfogók is elegyedtek egyik másik fél részéről a hangversenybe, s így a kitűnő altató hatású multság jó húzamos időn keresztül, szerze boszantó élvezetet a nagy közönségnek. Önként érthető, hogy a rend fenntartására hivatott közegeknek hire, hamva sem volt látható.

○ **Az orvosok** és természettudósok Előpatakán folyó nagy gyűlésére érkezett vendégek száma már aug. 26-án megközelíté az ezeret.

○ **Nyeki szintársulata** erőlyesen szervezkedik a nálunk töltendő téli időnyre.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi augusztus 30-án és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő:

I. Osztály. I. Tanács polgári ügyekben.

Deési Farkas r. b. által.

Bocsát Sándor Bela Alexandru e. som. vh., Aronsohn Mór Dogáriu György e. 164 frt, Bertheimer Albert Szabó András e. birt. háb., Benedek Imre Veleán János e. 320 frt, B. Bornemissza Tivadar Kozma Juon e. birtokháborítás, B. Bornemissza Tivadar Szuba Száv e. birtokháborítás, Gróf Bethlen Józsefné s társai gr. Bethlen András s társai e. végrendelet érvénytelenítése, Butiu Silimon s társai Kerekes Stefán s társai e. tulajdonjog, A Fogarasi Sámuel és neje Bodó Eszter hagy. ü., A Kárvázy József csödtömege Azbey László e. 336 frt 39 kr., A Moldován Oprea hagy. Kitzu Alexa s t. e. 400 frt, Gyula-Fehérvár város közöns. Kovács Soma e. 445 frt i. perők.

Pogány Károly r. b. által.

Az algyógyi korcsmáróltatásra jogosított birtokosság Demeániu Péter e. 611 frt, Demeániu Péter az algyógyi birtokosság e. haszonbér felmondása, A kir. kincstár Baruch Mendelsohn e. 1089 frt bérhátralék, Fábini Antal Schartzt Wolfgang e. hit. vásárolt portékák ára, Tódorán Juon a görgény-szt.-imrei kir. erdőszeti hivatal e. birtokháborítás, Grünberg Samu Hertzeg Ferencz e. igazolás, Batiu Szimionné Batiu Tódor e. birtokháborítás, Balla János Duzicka János e. kezesség miatti tartozás, Placsin-tár Dávid Merza Joachim e. haszonbérhez való jog, Hátskuj Márton hagy. Szentkirályi Albert e. 58 frt 83 kr., Bakeli Pável Tira Vaszi e. 300 s jár., Varga Vaszi Teot Szimionné ellen bérhátralék iránti perők.

Illyés Károly pót bíró által.

Poiénár Avram s társai Krisán Aftinie s társai e. som. vh., Baltés Johán Schmidt Mihály e. 205 db. huszas és 8 tallér, Szentmartiniánu Georg e. egy föld viszszaadása, Nicora Mária Duma Jákob e. som. vh., Pöhl Iván Bonea Georg e. 50 frt 40 kr., Fogaraseh Márton Bonea Vidu e. kártérítés, A balázsfalvi érseki uradalom Láday Agoston e. som. vh., M.-Péterfalva községe Milotinovics János e. som. vh., Gálmán Józsefné Kis Ráchel s társai e. hagyatéki javak, Klein Salamon Kujbusz Stefán e. egy darab föld, Kabós Károly és János Pekete Polixéna e. atyaság elismerése, Imre Elek Szabó Istvánné s társai e. végrendelet érvénytelenítése, Gáspár Rebeka Madaras Sándor e. atyaság elismerése, Tóth István s t. Keresztes Kristof s t. e. 2188 Csiszer József Balázs Lajos e. elfoglalt birtok visszaadása, Kerán Alexandru Osorhelyán Mária e. 109 frt, Mán János Margareanu Miklós e. perfeljegyzés, Pap Sándorné Petri Samuné s társai e. egy darab föld, B. Vesselényi Ferencz a n.-szebeni takarékpénztár e. 5670 frt átkeblezés iránti perők.

I. Osztály. II. Tanács polgári ügyekben.

Sándor János r. b. által.

Csortea Szonia Hulea Nicolai e. birtokháborítás, A kir. kincstár Szimina György e. 7 frt 5 kr., kir. kincstár Dámis Tódor hagy. e. 22 frt 42 kr., Henzel Simon Gru-

ber János e. 8 frt, Gáldán Dumitru Gáldán Tódor ellen birt. háb., Fülöp Sándorné Czeglédi András e. 40 frt, Skofertsiu Bukur Steningutz Juon e. 52 frt, Kopacsé községe Monea Józse e. birtokháborítás, Marku Gavrilla Tajtsek Ferencz e. 20 frt 60 kr., Tódoreszku Petru Tontea Éva e. 50 frt, A kir. kincstár Vutka Nicolai hagy. ellen 53 frt, kir. kincstár Teligucz Tódor és neje e. 47 frt 53 kr., kir. kincstár Bidiga Nicolai hagy. e. 30 frt 17 kr., kir. kincstár Gligor Vaszilie 68 frt, kir. kincstár Sulutz Nicolai e. 10 frt 77 kr. iránti perők.

Pipos Péter r. b. által.

Özv. Spineanu Samoiláné Dugatiu Mária s társai Spineanu Evutia Petroiescuné s társai e. végrendelet megsemmisítése, Hidvégi Abrahám az első erd. vasuti építő vállalat e. 6815 frt 10 kr., Trumu Petru Mária Váleanu Mária e. fekvők birtokbaadása, Nagy Berivoi g. k. egyházmegye Hirsch Abrahám e. biztosítás, Ujegyházi g. k. egyház Roska Józsi s t. e. 13 frt, Marcu Juon Stan Ste-flea e. birtokháborítás, Paul Petru Lupea Baroiu Juon e. zálog kibocsátása, Deák Farkas s t. Grossmann József e. kártérítés, Kaluger Stanu Spornik George e. birtokháborítás, Hutterer József Véber András e. 20 frt, Babós Nicolai Dersán George e. kártérítés, Plalinta Filimon Oncea Filimon e. 6 frt, Girsioibu Mária Girsioibu Juon ellen 52 frt 50 kr., Popovics Robescu Anna s t. Benedikti Gábor e. butor kiadása, Zsurzs Onu Crisiánu Mihaila e. 166 frt, Szennyei Lajos Nagy Ferencz e. 12 frt, Nagy Dénes Burger Mihály hagyatéka ellen 65 frt i. perők.

Petri Ádám r. b. által.

Szépnyir községe Balaban Izrael e. haszonbér hátralék, Volf János Karsti Mihály s t. e. 81 frt 17 kr. Tódorán Juonu Felekán Juon e. som. vh., Sz.-Budák községe Sófálva község s t. e. 200 frt, Ifj. Deák Elek Deák György s t. ellen tulajdonjog, Kristály Ferencz Kristály István e. som. vh., Gergely Imre Gergely Péter e. 80 frt, Némethi Sándorné Ripán Gyorgye s t. e. 63 frt, Kiss Bálint Doremus Simion Okos s t. e. szerződés te ljesítése Gyula-Fehérvár város községe ifj. Bergyán Miklós e. 310 frt haszonbér i. perők.

II. Osztály polgári ügyekben.

Antalfy Gábor r. b. által.

Turdeán Juon b. Miske Ferencz e. egy beltelek s járandósága, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Dán Tódor e. malombér megváltása, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Dregán Gavrilla e. malombér megváltása, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Kordea Gavrilla e. malombér megváltása, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Lázár Ilina e. malombér megváltása, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Flórea Onucz ellen malom regale, Az erd. cath. püspöki urad. Petrucz Petru e. malom regale, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Pável Kozma e. malom regale, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Dán Juon e. malom regale, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Groza Juon s t. e. malom regale, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Klamba Kicilla e. malombér, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Krisztea Petru e. malom regale, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Klamba Nicolai e. malom regale, Az erd. róm. cath. püspöki urad. Nisztor Nicolai e. malombér, Az erd. róm. püspöki urad. Necrala Tódor e. malombér, Ifj. Szabó János Cseh József s társai e. egy urbéri állomány, Marika Juon s több érdektársai a özv. Molnár Józsefné e. öt telek állomány, Lendvay László s érdektársai a hosszú telki szőlő dézmák megváltása i. perők.

III. Osztály bűnügyekben.

Mégay Ferencz pót bíró által.

Torna Vaszilie Drulitska s társai tolvajság és csalás, Moja Vaszilie s társai tolvajság, Czirea Avram s társai tolvajság, Suciu Toma Morár s társai tolvajság, Zöld Gábor becs. bizt., Bogyó János becs. bizt. ellen kihágás i. bűnügyök.

Dr. Dózsa Miklós pót bíró által.

Munteanu Nicolai a Savului sulyos testisértés, Miklós István sulyos testisértés, Joanna Nicolai emberölés, Szinai Salamon könnyelmű bukás vétsége, Szász Dénes sulyos testisértés, Pataki Sándor gyújtás, Zölde Ignác gyújtás és sulyostisértés, Moldován Számoilá lopás, Kátóna Rudolf csalás, Oltyán Tódor s társai lopás, Donáth Annikó s t. lopás, Pap Juon a Popi hivatali hatalommal való visszaélés miatti bűnügyök.

Bécsi tőzsdei árkelet.
(augusztus 30-án.)

5% metallique	69.95
5% nemz. államkölcsön	73.05
1860. államkötvény	11180
Bankrészvény	9.31
Hitelrészvény	206.90
London	111.65
Ezüst	102.10

Arany	5.28 $\frac{1}{2}$
Napoleon arany	8.93
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	81.50
" " " temesi	81.50
" " " erdélyi	79.75
" " " horvát-slavon	84.—

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Hirdetmények.

A Borsodi Demeter-féle üzlet végeladása

szept. hó 30-án visszavonhatlanul megszűnik,

miről a t. cz. közönség előlegesen értesítettik, hogy még ideje legyen szükségleteit fedezni; tekintve azt, hogy ily kedvező alkalom

olcsó bevásárlásra

egyhamar nem fog kinálkozni.

Különösen ajánlatnak az iskolák megnyitására beérkező fiatalságnak a szükséges

iskolai kellékek bevásárlása,

melyek különös leszállított árban számíttatnak.

Figyelmet érdemelnek a közelgő őszi és téli idényre szükséges

petroleum-lámpák s az ezekhez való üvegnemük,

továbbá:

norinbergi diszárak, porcelán és üvegtárgyak,

melyek még mind dús választékban vannak, úgy, hogy

a t. vevők csak is saját érdekükben cselekesznek,

ha ezen üzletet felkeresik és mindennapi szükségleteiket ily

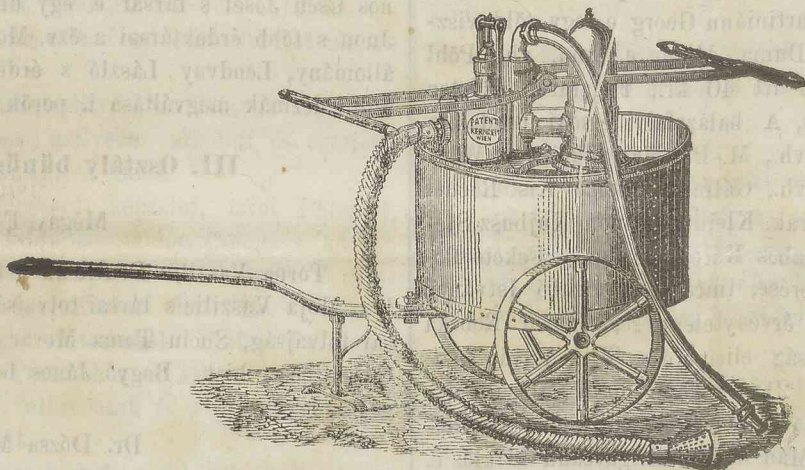
ritka jutányos áron fedezik.

(131) (4-6)

Fecskendők eladása.

7-8

Tűzi fecskendőket különböző nagyságban, legjobb minőségű és egészen új szerkezetűeket ked-



vező fizetési feltételek mellett szállítok; eladás végett néhány ily fecskendő mindig készletben van.

Lakásom Maros-Vásárhelytt, Tyukszerutcza 1501. sz. Gombási ház

Wallerstein Bernát.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt az ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1875.

Alólirott tisztelettel tudatom a nagy-
érdemű közönséggel, hogy a **Deák-Fe-**
rencz- (poklos-) **uteza** alsó végén a
Márkus Márk-féle

új

SÖRCSARNOKOT

a hozzá tartozó, igen gyönyörű kilátással
bíró kerthelyiséggel és nyári mulató *Pa-*
vilone-nal együtt és egészen újlag be-
rendezve, a nagyérdemű közönség hasz-
nátára bocsátottam.

Mindig friss dupla márcziusi sör,
izletes ételek és tiszta italok pontos
és jutányos kiszolgálásáról kezeskedem.

Augusztus 21-én

tánczvigalom és tombolajátékkal

egybekötve

a nyári mulató-kertet

is megnyitván,

időközönként ottan *Tanzkränzchen*-eket
fogok rendezni.

Elfogadok reggeli-, ebéd- és
vacsorákra előfizetéseket, a leg-
kedvezőbb feltételek mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását
alázattal kérve, ígérem, hogy azt kiérde-
melni is főtörekvésem leend.

Tisztelettel

Drezdner Albert,

(132) (2-3)

vendéglős.

Női ruha szabászat.

Több nagy városban, utóbbi időben
pedig Pesten hosszabb időn át szerzett
gyakorlati képzettségem folytán alólirt
ajánlom magamat a t. „Hölgyvilág“ szí-
ves figyelmébe a legfinomabb, izlésesebb
és divatosabb

női ruhák készítésére.

Gyermekekruhák készítését szintén el-
vállalom s mint ezt, úgy minden más meg-
rendelést a legjutányosabb ár mellett is
pontosan teljesítek.

Illő föltételek mellett avatott oktatást
is nyújtok a női ruha szabászatban.

Bővebben étekezhetni a Deák-Ferencz-
utezában Drezdner Albert vendéglős ur-
nál a Márkus Márk-féle új sörcsarnok udvarán.

Tisztelettel

Erdl Johanna,

(133) (2-3)

szabónő Pestről.